

**UCHWAŁA NR XIX/130/2019
RADY MIEJSKIEJ W ŻAROWIE**

z dnia 30 grudnia 2019 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
w Gminie Żarów na 2020 rok**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 08 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 506 z późn. zm.), w związku z art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 2277) oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 04 sierpnia 2016 roku w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016 - 2020 (Dz. U. z 2016 r., poz. 1492), Rada Miejska w Żarowie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Żarów na 2020 rok, stanowiący załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Żarów na 2020 rok w części zadań dotowanych realizowany jest przez Gminę Żarów, natomiast w pozostałej części przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie.

§ 3. Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Żarów.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2020 roku.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Żarów na 2020 rok

ROZDZIAŁ I.

1. WSTĘP

Uzależnienie od alkoholu jest jednym z najpoważniejszych problemów społecznych. Choroba alkoholowa ma wiele aspektów: wpływa na sferę zdrowotną, psychiczną, duchową i rodzinną uzależnionego. Problemy wynikające z nadużywania alkoholu wyróżniają się na tle innych ze względu na ich wpływ na wiele dziedzin życia społecznego. Pomoc osobom uzależnionym nie może więc ograniczać się do bezpośredniego działania z osobą uzależnioną, ale ma zmniejszać negatywne skutki uzależnień dla całego społeczeństwa.

Profilaktyka należy do tych działań ludzkich, które zmierzają do zapobiegania niepożądanym zjawiskom społecznym, względnie mają na celu szeroko pojętą promocję zdrowia fizycznego, psychicznego i moralnego. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na gminę obowiązek podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożycia tych napojów, przeciwdziałania powstawaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, oddziaływania na osoby nadużywające alkoholu. Działania jednostki samorządu gminy dotyczące przedmiotowego obszaru prowadzone są na podstawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, stanowiącego podstawę do praktycznej realizacji zadań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Program stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i jest podstawowym dokumentem określającym lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień, ochrony przed przemocą oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych, wynikających z używania substancji psychoaktywnych. Program charakteryzuje się wielopłaszczyznowym podejściem do kwestii przeciwdziałania i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz zjawiska przemocy w rodzinie, bowiem doświadczenia zdobyte podczas dotychczasowej realizacji Programu pozwalają na dokładniejsze poznanie potrzeb środowiska lokalnego. Powyższe działania realizowane na terenie gminy mają charakter długofalowy i stanowią rozwinięcie oraz kontynuację zadań prowadzonych w latach ubiegłych. Program zawiera zadania określone w w/w ustawie oraz NPZ na lata 2016 - 2020, które będą realizowane w formach dostosowanych do aktualnych potrzeb środowiska lokalnego, z wykorzystaniem istniejących zasobów służących rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

2. DIAGNOZA POTRZEB

Spośród licznych problemów społecznych, jakie występują w naszym kraju, problemy związane z alkoholem mają szczególne znaczenie. Zrealizowane w Polsce badania epidemiologiczne pozwalają szacować liczbę osób uzależnionych od alkoholu na ok. 600 tys., zaś osób pijących alkohol szkodliwie – na ok. 2,5 mln. Jak wynika z danych GUS, w Polsce żyje ponad 31 mln dorosłych mieszkańców, zatem można szacować, że osoby uzależnione od alkoholu stanowią 1,93% ogółu społeczeństwa w Polsce. Przedkładając powyższe dane na sytuację Gminy Żarów można liczyć, że osób uzależnionych jest ok 192 z 9 949 dorosłych mieszkańców gminy (stan na 30.11.2019 r.), natomiast osób pijących alkohol szkodliwie jest ok 802. Nowelizacja ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wprowadziła zmiany, które mają za zadanie ułatwić radom gmin kształtowanie polityki dotyczącej ograniczenia dostępności fizycznej alkoholu. Na podstawie nowego brzmienia art. 12 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi rada gminy ma obowiązek ustalić maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Warto zauważyć, że przed nowelizacją ustawy powyższy przepis ustanawiał obowiązek ustalenia liczby punktów sprzedaży, nie zezwoleń. Należy równocześnie zwrócić uwagę na fakt podjęcia zakresem uchwały zezwoleń na sprzedaż napojów zawierających do 4,5% alkoholu oraz na piwo. Warto zaznaczyć, że liczba punktów sprzedaży na sprzedaż piwa, w poprzednim stanie prawnym nie była limitowana. W związku z powyższym Rada Miejska w Żarowie ustaliła w drodze uchwały maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy oraz podjęła uchwałę w sprawie zasad usytuowania na terenie gminy Żarów miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.

Picie alkoholu przez młodych ludzi jest najczęstszym zachowaniem ryzykownym. Jego spożywanie przez osoby niepełnoletnie prowadzi często do podejmowania innych zachowań ryzykownych oraz zaburza proces rozwojowy. Wśród szkód można wymienić np. upośledzenie czynności poznawczych, koncentracji uwagi, zapamiętywania, uczenia się, kontroli emocji. Wyniki najnowszych ogólnopolskich badań realizowanych w 2018 roku przez Instytut Matki i Dziecka w Warszawie (Międzynarodowe badania nad zachowaniami zdrowotnymi młodzieży szkolnej HBSC) wskazują, że inicjację alkoholową miała za sobą, co trzecia osoba badana (34,6%). W grupie 11-latków odsetek tych, którzy mają już inicjację alkoholową za sobą wynosił 11,4%, w grupie 13-latków - 28%, a w grupie 15 - latków - ponad 63%. W ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem picie alkoholu deklarowało 3,5% 11-letnich chłopców i 2,7% dziewcząt. W grupie 13-latków do picia przyznaje się 8,6% chłopców oraz 11% dziewcząt. W grupie 15 - latków alkohol pije 33,6% chłopców i 34,7% dziewcząt. W najstarszej grupie badanej przy uwzględnieniu płci okazało się, że to dziewczęta piją więcej niż chłopcy.

Nadużywanie alkoholu powoduje narastającą koncentrację aktywności życiowej na sprawach związanych z piciem, co w konsekwencji sprawia, że zaniebdywane zostają inne ważne aspekty w życiu osoby pijącej. Nadmierne picie, a zwłaszcza uzależnienie, rodzi negatywne konsekwencje we wszystkich sferach funkcjonowania osoby pijącej oraz jej najbliższego otoczenia. Ponadto nadużywanie alkoholu stanowi istotny czynnik ryzyka wystąpienia przemocy w rodzinie. W 2018 roku policjanci podjęli ponad 75 tys. interwencji na terenie całego kraju (z wykorzystaniem procedury "Niebieskie Karty") w związku z podejrzeniem przemocy w rodzinie. Prawie 61% osób stosujących przemoc w rodzinie było pod wpływem alkoholu. Badanie ankietowe przeprowadzone wśród dorosłych mieszkańców (50 osób) na zlecenie Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarowie wskazało, że 32% respondentów ma swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy, a 4% podejrzewa, że tak się dzieje. 82% badanych zdecydowanie lub raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.

W 2018 r. Centrum Rozwiązywania Problemów Społecznych na zlecenie Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarowie, przeprowadziło diagnozę lokalnych zagrożeń społecznych wśród dorosłych mieszkańców (50 osób), sprzedawców napojów alkoholowych (30 osób) oraz uczniów z terenu Gminy Żarów (644 uczniów: SP - 378, GIM - 219, PONADGIM - 47).

1. DOROŚLI MIESZKAŃCY GMINY

W przeprowadzonej ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców na temat alkoholu. Poruszaną podczas badania kwestią była częstotliwość spożywania alkoholu. Największa liczba respondentów przyznała, że pije alkohol kilka razy w miesiącu (36%) oraz kilka razy w roku (30%). Z kolei 10% mieszkańców wskazało, że sięga po alkohol raz w tygodniu, 16% deklaruje abstynencję. 46% badanych informowało, że najczęściej spożywa jednorazowo 1-2 porcje alkoholu (0,5 - 1 piwa, 1 - 2 kieliszki wina lub 1 - 2 małe kieliszki wódki) lub 3 - 4 porcje (12%). 30% badanych to osoby niepijące. Dodatkowo ankietowanym zadano pytania badające postawy względem alkoholu: 94% respondentów uważa, że kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie niewielkich ilości alkoholu. 86% badanych twierdzi, że alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych. 94% ankietowanych mieszkańców nie zgadza się z tym, aby prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu.

2. SPRZEDAWCY NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie m.in. postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem sprzedaży alkoholu osobom nieletnim. 93% badanych wskazało, że nigdy nie sprzedało alkoholu osobom, co do których miały podejrzenie, że są nieletnie. 7% ankietowanych wskazało, że nie mieli pewności co do wieku osoby, której sprzedawały alkohole. W przypadku wątpliwości, co do wieku, 54% badanych często sprawdza dowody potwierdzające wiek, a zawsze robi to kolejne 33% osób. 13% sprzedawców przyznało się, że o dowód osobisty w trakcie sprzedaży alkoholu pyta rzadko. 87% sprzedawców napojów alkoholowych uważa, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18 roku życia.

3. UCZNIOWIE Z TERENU GMINY ŻARÓW

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO (forma ankiety internetowej dla dzieci i młodzieży). Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych - alkoholu.

Inicjację alkoholową ma za sobą 28% badanych uczniów SP, 65% uczniów GIM oraz 89% uczniów PONADGIM. Średnia wieku inicjacji alkoholowej dla klas podstawowych wyniosła 9 lat, dla klas gimnazjalnych 10 lat, a dla klas ponadgimnazjalnych 13 lat. Najczęściej deklarowaną okolicznością inicjacji alkoholowej uczniów szkoły podstawowej jest towarzystwo rodziny (14%). Aczkolwiek, większość badanych wskazała, że to pytanie ich nie dotyczy (72%). Wśród gimnazjalistów i uczniów klas ponadgimnazjalnych deklarowanymi okolicznościami

pierwszego spożywania alkoholu są spotkania ze znajomymi (GIM - 24%, PONADGIM - 49%). Ankietowani uczniowie ustosunkowali się także to pytania dotyczące częstotliwości spożywanego alkoholu: 11% uczniów SP miało jednorazowy kontakt z alkoholem lub piło kilka razy w życiu (18%). Również uczniowie gimnazjalni najczęściej sięgali po alkohol kilka razy w życiu (26%), a 9% z nich deklaruje kilka razy w miesiącu. Kilka razy w miesiącu spożywanie alkoholu deklaruje 23% uczniów PONADGIM, a 6% z nich wskazało, że pije codziennie lub prawie codziennie.

Nadużywanie napojów alkoholowych stanowi dziś bezsprzecznie jeden z poważniejszych problemów w naszym społeczeństwie, bowiem prowadzi nie tylko do poważnych problemów społecznych czy zdrowotnych w życiu jednostki, ale powoduje także szkodliwe następstwa w życiu rodziny i społeczeństwa.

Dane instytucji ukazujące skalę występowania omawianych wyżej problemów:

Monitoring problemów alkoholowych na potrzeby opracowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2020 rok odbywa się m.in. poprzez zbieranie i analizę danych statystycznych różnych instytucji.

Komisariat Policji w Żarowie	2017 rok	2018 rok	2019 rok
Ilość osób kierujących pojazdami po spożyciu alkoholu	47	35	21
Ilość interwencji podejmowanych w związku z awanturą wywołaną przez osoby nietrzeźwe	50	62	58
Ilość interwencji podejmowanych w związku z przemocą w rodzinie	50	380	337
Liczba przyjętych zawiadomień o przemocy w rodzinie	30	16	22
Spożywanie alkoholu w miejscach objętych zakazem	11	46	41
Liczba zatrzymań osób nietrzeźwych w celu wytrzeźwienia	bd	62	42

Dane z Komisariatu Policji w Żarowie (stan na 30.11.2017 r., 30.11.2018 r. oraz 30.11.2019 r.)

Przemoc w rodzinie, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności poprzez narażenie tych osób na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Od 30 czerwca 2011 r. na terenie Gminy Żarów funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny, którego działanie ma służyć zintegrowaniu działań instytucji lokalnych i zwiększeniu efektywności podejmowanych działań interwencyjnych i pomocowych.

Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	2017 rok	2018 rok	2019 rok
Liczba formularzy procedury „Niebieskie Karty” przekazanych do ZI	46	46	40

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Żarów (stan na 30.11.2017 r., 30.11.2018 r., 30.11.2019 r.)

Wskaźnikiem problemów alkoholowych jest również liczba wniosków składanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarowie, o podjęcie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Nadużywanie alkoholu przez jednego członka rodziny destabilizuje funkcjonowanie całego systemu rodzinnego. Najczęściej to rodziny osób nadużywających alkohol oraz pracownicy instytucji zgłaszają się do GKRPA z oczekiwaniem skłonienia osób pijących do podjęcia leczenia odwykowego.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2017 rok	2018 rok	2019 rok
Liczba osób zgłoszonych z prośbą o zobowiązanie do leczenia odwykowego	45	35	31
Liczba spraw skierowanych do Sądu	36	13	18

Dane GKRPA w Żarowie (stan na 31.11.2017 r. , 30.11.2018 r. oraz 30.11.2019 r.)

Liczba osób zgłaszających się po poradę do specjalistów pokazuje, że ludzie korzystają z tej formy pomocy, coraz bardziej otwarcie mówią o swoich problemach i są gotowi do podejmowania działań prowadzących do poprawy ich sytuacji życiowej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie	2017 rok	2018 rok	2019 rok
Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego (radca prawny, psycholog, terapeuta, psychoterapeuta)	241	282	329
Liczba konsultacji udzielonych przez specjalistów (radca prawny, psycholog, terapeuta, psychoterapeuta)	514	609	735

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarowie (stan na 30.11.2017 r. , 30.11.2018 r. oraz 30.11.2019 r.)

Podstawową metodą leczenia osoby uzależnionej od alkoholu jest psychoterapia grupowa i indywidualna, prowadzona w podmiotach leczniczych. Leczenie medyczne ma wymiar wspomagający psychoterapię i nakierowane jest na usuwanie powikłań spowodowanych szkodliwym używaniem alkoholu (w tym leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych), farmakologiczne wsparcie oddziaływań psychoterapeutycznych oraz leczenie współwystępujących zaburzeń. Programy pomocy dla osób współuzależnionych realizowane są najczęściej w poradniach.

Poradnia dla osób Uzależnionych od Alkoholu i Współuzależnionych w Świdnicy przy ul. Westerplatte 47*	2017 rok	2018 rok	2019 rok
Liczba osób korzystających z poradni z terenu Gminy Żarów	22	19	25
Liczba udzielonych konsultacji przez poradnię osobom z terenu Gminy Żarów (diagnoza nozologiczna, problemowa, konsultacje lekarskie, psychoterapia indywidualna i grupowa)	221	201	370

*dane dot. osób uzależnionych i współuzależnionych (stan-30.11.2017 r. , 30.11.2018 r. i 30.11.2019 r.)

3. REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH:

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie – koordynator i realizator Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2020 rok.

2. Urząd Miejski w Żarowie – koordynator i realizator Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2020 rok, w części zadań powierzonych w drodze konkursu.

3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarowie – inicjuje działania, zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

4. Program będzie realizowany przy współpracy z: organizacjami pozarządowymi, instytucjami samorządowymi, oświatowymi, instytucjami pomagającymi osobom uzależnionym od alkoholu i współuzależnionym, osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, osobami fizycznymi, osobami prawnymi posiadającymi i nieposiadającymi osobowości prawnej, placówkami służby zdrowia, strażą pożarną, Zespołem Interdyscyplinarnym, Komisariatem Policji w Żarowie. Wykonawcy zadań dotowanych zostaną wyłonieni w drodze konkursu.

4. CELE I ZADANIA GMINNEGO PROGRAMU:

Cel główny: ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez dzieci, młodzież i dorosłych mieszkańców Gminy Żarów, poprzez:

- podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie,
- wzmocnienie działań w zakresie promocji zdrowego stylu życia,

- zwiększenie świadomości mieszkańców Gminy Żarów na temat zagrożeń wynikających z zażywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
- zwiększenie dostępu do oferty pomocowej służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie.

Założenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Żarów obejmują przede wszystkim ograniczenie występowania negatywnych zjawisk, będących skutkiem nadużywania substancji psychoaktywnych, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, rozwój działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, wzrost społecznej świadomości dotyczącej tej tematyki oraz doskonalenie współpracy pomiędzy osobami i instytucjami. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych obejmuje działania służące realizacji zadań, które są nakierowane na zmiany postaw w społeczności lokalnej, w szczególności wśród dzieci i młodzieży. Program jest zgodny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żarów na lata 2015 – 2020 oraz uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016 - 2020.

Przedstawione formy realizacji poszczególnych zadań niniejszego programu, uwzględniają sposoby radzenia sobie z istniejącymi problemami społecznymi w odniesieniu do potrzeb środowiska lokalnego. Ponadto są zgodne z kierunkami działań określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i obejmują w szczególności:

Zwiększenie dostępności i pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu

- Udzielanie osobom uzależnionym od alkoholu oraz pijącym ryzykownie i szkodliwie, a także członkom ich rodzin pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej.
- Zakup materiałów edukacyjnych dla pacjentów i terapeutów w placówce leczenia uzależnienia oraz doposażenie placówki (w miarę posiadanych środków i zgłoszonego zapotrzebowania).
- Rozwój wsparcia terapeutycznego dla osób zainteresowanych udziałem w grupie edukacyjno - motywacyjnej na terenie Gminy Żarów.
- Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych i członków ich rodzin, osób pijących szkodliwie, a także osób zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie oraz finansowanie działalności punktu (m.in. zakup materiałów biurowych, zatrudnianie specjalistów). Zadania punktu obejmują:
 - motywowanie osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz osób współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach lecznictwa odwykowego, ustalanie terminów leczenia specjalistycznego,
 - motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie do zmiany szkodliwego wzoru picia,
 - udzielanie wsparcia po zakończonym leczeniu (finansowanie grupy edukacyjno - motywacyjnej),
 - rozpoznanie przemocy w rodzinie, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy,
 - inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej,
 - współpraca z instytucjami pomagającymi osobom uzależnionym, ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie,
 - wspieranie działalności grup samopomocowych.
- współpraca z placówkami służby zdrowia, ośrodkami leczenia uzależnień, poradnią terapii uzależnień w zakresie leczenia, rehabilitacji osób uzależnionych od alkoholu oraz współuzależnionych, a także podejmowanie współpracy z instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania alkoholizmowi i przemocy w rodzinie.

Działalność interwencyjna i wspierająca na terenie Gminy Żarów:

- Udzielanie osobom uzależnionym i członkom ich rodzin z problemem alkoholowym, a także przemocą w rodzinie wsparcia i poradnictwa. Motywowanie oraz inicjowanie interwencji kryzysowych przez pracownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarowie, zajmującego się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień w Gminie Żarów.

b) Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie - finansowanie zatrudnienia specjalistów udzielających pomocy rodzinom i osobom uzależnionym, pijącym ryzykownie i szkodliwie oraz osobom zagrożonym i dotkniętym przemocą w rodzinie (m.in. psycholog, radca prawny, terapeuta uzależnień).

c) Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Do ustawowych działań komisji należy:

- inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, ujętych w gminnym programie,
- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
- opiniowanie i wydawanie zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych,
- kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych.

Udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, a także przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez:

a) Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej poprzez dyżury psychologa, terapeuty uzależnień, psychoterapeuty oraz udzielanie porad prawnych z zakresu prawa rodzinnego, cywilnego i prawa pracy.

b) Wspieranie i finansowanie działań mających na celu zwiększenie kompetencji służb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (szkolenia, kursy) np. Studium Interwencji Kryzysowej, Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

c) Dofinansowanie placówki wsparcia dziennego o charakterze opiekuńczym (w ramach ogłoszanego konkursu zakres działań rekomendowanych dotyczy: finansowania zatrudnienia pracowników merytorycznych, finansowania zajęć socjoterapeutycznych lub opiekuńczo - wychowawczych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i przemocą w rodzinie, finansowania dożywiania itp.). Zastrzega się, że w przypadku podjęciu decyzji o braku kontynuacji działalności Placówki Wsparcia Dziennego w Żarowie konkurs nie zostanie ogłoszony, a zaplanowane w budżecie środki przekierowane zostaną na realizację pozostałych zadań, uwzględnionych w Programie.

d) Prowadzenie i finansowanie programów profilaktyki, rozwijających umiejętności wychowawcze i pozytywne relacje rodzinne.

e) Opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno - edukacyjnych dotyczących substancji psychoaktywnych i przemocy.

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

Działania informacyjne i edukacyjne mają na celu wzmocnienie skuteczności lokalnej polityki wobec alkoholu, bowiem systematyczne edukowanie stanowi ważny element profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w gminie.

a) Działania profilaktyczne podejmowane wobec dzieci i młodzieży i ich rodziców:

- realizowanie na terenie szkół i innych placówek oświatowych i opiekuńczo - wychowawczych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, przeprowadzanie pogadarek profilaktyczno - edukacyjnych,
- poszerzanie i udoskonalanie oferty, upowszechnianie oraz wdrażanie uniwersalnych programów profilaktycznych, rekomendowanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego tj. np. Archipelag Skarbów (program profilaktyki uniwersalnej ukierunkowany na ograniczenie zachowań problemowych), Program Domowych Detektywów, Fantastyczne Możliwości (programy ukierunkowane na opóźnienie inicjacji alkoholowej), Debata (realizacja tego programu ma charakter krótkiej interwencji profilaktycznej),

- finansowanie systematycznie prowadzonych zajęć tematycznych o charakterze opiekuńczo – wychowawczym (przede wszystkim w grupach zajęciowych np. plastyczne, muzyczne, teatralne, edukacyjne), w tym profilaktycznym dla dzieci i młodzieży, szczególnie z terenów wiejskich, promowanie postaw ważnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, podejmowanie działań integracyjnych (m.in. mini turnusy wakacyjne, „Wakacje Uśmiechu”, Integracyjna Wieczera Wigilijna) oraz promowanie wśród dzieci zdrowego i aktywnego stylu życia,
- wspieranie i dofinansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych, jako integralny element programu profilaktycznego, uwzględniającego zagadnienia związane ze zdrowym stylem życia,
- wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowywanych i realizowanych przez szkoły, w tym dofinansowanie szkolnych programów profilaktycznych (np. warsztaty profilaktyczne z zakresu substancji psychoaktywnych, przeciwdziałania agresji i promocji zdrowia, itp.)
- wspieranie szkół i placówek oświatowych podczas podejmowanych działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców,
- wspieranie inicjatyw lokalnych w zakresie organizowanych spotkań i uroczystości dla dzieci i młodzieży, promujących zdrowy styl życia oraz alternatywne formy spędzania czasu wolnego,
- wspieranie i dofinansowanie programów profilaktycznych dla rodziców i aktywna współpraca z nimi w tym zakresie np. Szkoła dla Rodziców i Wychowawców (program ukierunkowany na zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców oraz przeciwdziałanie zachowaniom problemowym dzieci i młodzieży),
- organizowanie turniejów profilaktycznych propagujących zdrowy i bezpieczny styl życia np. Turniej Wiedzy o Zagrożeniach i Bezpieczeństwie,
- angażowanie się w realizację ogólnopolskich kampanii tematycznych oraz kampanii lokalnych, dotyczących profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie np. Zachowaj Trzeźwy Umysł.
- dofinansowanie zakupu nagród, materiałów edukacyjno - informacyjnych, artykułów biurowych i spożywczych, niezbędnych do realizacji działań związanych z problemem uzależnień, profilaktyką oraz promocją zdrowia np. podczas organizowanych konkursów, turniejów, szkoleń i zajęć profilaktycznych.

b) Edukacja publiczna w zakresie problematyki alkoholowej i przemocy w rodzinie:

- aktywna współpraca z lokalnymi mediami - prowadzenie profilaktycznej edukacji publicznej za pośrednictwem mediów,
- rozpowszechnianie informacji z danymi o możliwościach uzyskania pomocy na terenie Gminy w zakresie problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- prowadzenie działań edukacyjnych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców gminy, z wykorzystaniem materiałów edukacyjnych (m.in. zakup broszur, ulotek, publikacji tematycznych, finansowanie Kalendarza Ucznia),
- udział w kampaniach edukacyjnych związanych z profilaktyką problemów uzależnień i przemocą w rodzinie,

c) Inne działania informacyjne i edukacyjne:

- podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałania problemom uzależnień (osoby zaangażowane w działania określone w Programie, w tym m.in. pracownicy pomocy społecznej, oświaty, policji, służby zdrowia, członkowie GKRPA i ZI), poprzez organizowanie i finansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych i konferencji, a także udział w szkoleniach organizowanych przez instytucje szkoleniowe,
- organizowanie i finansowanie szkoleń przygotowujących przyszłych realizatorów (np. nauczycieli, pedagogów) do przeprowadzania programów rekomendowanych,
- opracowanie diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych (sfinansowanie w/w usługi),

- podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia (np. szkolenie właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych), prowadzenie działalności w zakresie przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców (np. kampanie edukacyjne związane z promowaniem trzeźwości kierowców, nawiązanie współpracy ze szkołami jazdy i rozpowszechnianie broszur nt. wpływu alkoholu na organizm itp.) oraz dystrybucja materiałów edukacyjnych (w miarę posiadanych środków i określonego zapotrzebowania),
- wspieranie edukacji osób zaangażowanych w profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień poprzez zakup specjalistycznych publikacji i czasopism (w miarę posiadanych środków).

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie:

Gmina, realizując poszczególne zadania określone w Programie może powierzyć je organizacji lub wesprzeć organizację w realizacji zadań, które wpisują się z zakres Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2020 rok. Celem zadania jest kontynuacja i doskonalenie współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, osobami fizycznymi zajmującymi się profilaktyką uzależnień, rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Współpraca polegać będzie na wspieraniu merytorycznym projektów realizowanych przez w/w podmioty, które wynikają z potrzeb społeczności lokalnej i mają wpływ na zmniejszenie rozmiaru problemów wynikających z uzależnień. Ważnym elementem zadania będzie wspieranie działalności stowarzyszeń abstynenckich, które spełniają bardzo ważną rolę w procesie pomocy osobom uzależnionym od alkoholu, jak również członkom ich rodzin:

- a) współpraca służąca rozwiązywaniu problemów alkoholowych poprzez wymianę informacji, konsultacje, wspólne inicjatywy na rzecz profilaktyki,
- b) udzielanie wsparcia i pomocy merytorycznej stowarzyszeniom, organizacjom pozarządowym, instytucjom i osobom fizycznym dla lokalnych inicjatyw w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- c) współfinansowanie placówki wsparcia dziennego funkcjonującej na terenie Gminy Żarów,
- d) wspieranie oraz współfinansowanie Ruchu Abstynenckiego w zakresie oddziaływania edukacyjno – profilaktycznego oraz organizowania profilaktycznych spotkań wyjazdowych (np. Ogólnopolski Zjazd Trzeźwościowy, Dzień Trzeźwości).

5. GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH – zasady wynagradzania:

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powołana została przez Burmistrza Miasta Żarów w drodze zarządzenia. Zarządzenie określa także regulamin działania Komisji.

2. Wynagrodzenie za uczestnictwo w posiedzeniach Komisji wypłacane jest w oparciu o podpisaną listę obecności. Należność za uczestnictwo i pracę Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarowie wynosi 200 złotych brutto za każde posiedzenie. Posiedzenia Komisji odbywać się będą w zależności od potrzeb, jednak nie częściej niż jeden raz w miesiącu.

3. Za pracę dodatkową (np. oględziny nowo powstającego punktu sprzedaży napojów alkoholowych, wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałą Rady Miejskiej w Żarowie w sprawie ustalenia liczby punktów sprzedaży, zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych) na terenie Gminy, członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych nie otrzymują wynagrodzenia.

4. Tytułem podniesienia kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach oraz konferencjach dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie, członkom Komisji przysługuje dodatkowy składnik wynagrodzenia w formie zwrotu faktycznie poniesionych wydatków w ramach udokumentowanych kosztów podróży.

ROZDZIAŁ II.

1. HARMONOGRAM I FINANSOWANIE DZIAŁAŃ

1. Merytoryczną podstawę do finansowania zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w ramach Gminnego Programu są zadania określone w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz zadania określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016 -2020. Wykonanie zadań Programu finansowane jest z dochodów Gminy Żarów, pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, które nie mogą zostać przeznaczone na inne cele. Zgodnie z projektem budżetu Gminy Żarów na 2020 rok na przeciwdziałanie alkoholizmowi (rozdział 85154) zabezpieczono kwotę 175 000 zł. W przypadku osiągnięcia wpływów z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w 2020 r. w większej wysokości niż zaplanowano, można przeznaczyć je na wskazane w niniejszym dokumencie działania bez konieczności zmian Programu.

2. Powierzenie do realizacji organizacjom pozarządowym, niektórych zadań określonych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2020 rok (np. dofinansowanie placówki wsparcia dziennego), nastąpi w drodze konkursu, w oparciu o obowiązujące przepisy prawa.

3. Skuteczną a zarazem sprawną realizację zadań określonych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2020 rok umożliwia harmonogram działań.

Lp	Treść zadania	Wykonawca zadania	Główne składniki kosztów realizacji zadania	Czas trwania
1	Prowadzenie grup zajęciowych, realizujących pozalekcyjne zajęcia tematyczne, w tym profilaktyczne na terenach wiejskich Gminy Żarów, w tym dożywianie dzieci uczęszczających na zajęcia.	Zadanie realizowane przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Żarowie	Wynagrodzenie wychowawców prowadzących zajęcia, koszty dożywiania dzieci, zakup materiałów do zajęć opiekuńczo - wychowawczych i profilaktycznych oraz zabaw rozwojowych, środków czystości, koszty doposażenia grup zajęciowych w meble i niezbędny sprzęt, wynikający z bieżących potrzeb, zakup innych towarów i usług związanych z realizacją zajęć i spotkań integracyjnych organizowanych dla uczestników zajęć np. koszty transportu, biletu wstępu, ubezpieczenie, finansowanie zajęć sportowych i edukacyjnych.	Cały rok
2	Kontynuacja działalności punktu konsultacyjnego	Zadanie realizowane przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Żarowie	Wynagrodzenie specjalistów zatrudnionych w Punkcie, opłaty telefoniczne, zakup materiałów biurowych i edukacyjnych, zakup sprzętu i wyposażenia oraz inne zakupy związane z funkcjonowaniem punktu.	Cały rok
3	Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym podejmowanie działań wynikających z procedury zobowiązującej do leczenia odwykowego oraz działalności profilaktycznej i pomocowej	Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie/Urząd Miejski	Wynagrodzenie członków Komisji, opłaty sądowe oraz za badania biegłych w przedmiocie zza, koszty udziału Komisji w szkoleniach, zakup materiałów biurowych i poczęstunku, zakup broszur i ulotek tematycznych.	Cały rok
4	Prowadzenie profilaktycznej działalności edukacyjnej i informacyjnej w zakresie problematyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Zadanie realizowane przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Żarowie, z możliwością ogłoszenia	Koszty związane z zakupem nagród, materiałów informacyjno - edukacyjnych (uloty,	Cały rok

		konkursów na realizację profilaktyki	broszury, plansze edukacyjne itp.) i usług niezbędnych do realizacji zadania, zakup programów profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych, dofinansowanie szkolnych programów profilaktycznych, organizacja spotkań i warsztatów tematycznych, koszty wynikające z udziału w szkoleniach i organizacji szkoleń dla przedstawicieli instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy i przeciwdziałania problemom uzależnień, koszty związane z organizacją Turnieju Wiedzy o Zagrożeniach i Bezpieczeństwie. Inne wydatki wynikające z prowadzenia profilaktycznej działalności edukacyjnej i informacyjnej (np. diagnoza lokalnych zagrożeń).	
5	Wspieranie merytoryczne Ruchu Abstynenckiego,	Zadanie realizowane przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Żarowie	Koszty związane z współfinansowaniem profilaktycznych spotkań wyjazdowych (np. Ogólnopolski Złot Trzeźwościowy, Dzień Trzeźwości).	Cały rok
6	Wspieranie osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych, a także pomoc ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie poprzez działania podejmowane przez pracownika OPS, zajmującego się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień.	Zadanie realizowane przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Żarowie	Nie dotyczy	Cały rok
7	Dofinansowanie placówki wsparcia dziennego funkcjonującej na terenie Gminy.	Wykonawca wyłoniony w drodze konkursu, zadanie realizowane przy Urzędzie Miejskim w Żarowie	Planowana wysokość dotacji: ok 14% budżetu	Cały rok
8	Wspomaganie działalności podmiotów w wykonywaniu zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie	Koszty według potrzeb np. zakup materiałów biurowych, ulotek i broszur tematycznych.	Cały rok
9	Organizacja lub wspieranie organizacji różnych form zagospodarowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży, promujących zdrowy i aktywny styl życia, wzmacniających więzi rodzinne, np. spotkania integracyjne, turnieje sportowe, mini turnusy wakacyjne, "Wakacje Uśmiechu - wakacyjne żeglowanie", ferie zimowe itp.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie	Koszty zakupu materiałów, nagród, poczęstunku, transportu oraz innych usług, wynikających z realizacji zadania.	Zgodnie z potrzebami i
KWOTA NA REALIZACJĘ POWYŻSZYCH ZADAŃ WYNOŚI: 175.000 ZŁOTYCH				

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Narodowy Program Zdrowia na lata 2016 - 2020 stanowią podstawę do realizacji działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Ponadto według zapisów ustawy zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych określa się w Programie. Zgodnie z w/w dokumentem realizacja działań, należących do zadań własnych gminy, prowadzona jest w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, uchwalanego corocznie przez radę gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Zadania, jakie nakłada na gminę ustawodawca, ujęte zostały w Programie, w formie dostosowanej do potrzeb środowiska lokalnego.

W związku z powyższym uchwalenie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Żarów na 2020 rok jest niezbędne i zasadne.

Sporządziła:

Marta Łoboda

starszy inspektor ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień